

Cezary Białkowski¹

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Zarządzania

**Organizacja Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym
Lahti 2017 w kontekście normy ISO 20121:2012
The Organizing of FIS Nordic Ski World Championships Lahti 2017
in the Context of ISO 20121:2012 Standard**

Streszczenie

W dzisiejszych czasach zarządzanie wykracza poza klasyczne formy działalności gospodarczej. Standard ISO 20121:2012 koresponduje z tym motywem i stanowi normę zarządzania środowiskowego przeznaczoną dla organizacji imprez. Celem artykułu jest porównanie metod służących przeprowadzeniu Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym Lahti 2017 z modelem proponowanym przez Międzynarodową Organizację Standaryzacji. W wyniku badań opartych na publikowanych przez komitet organizacyjny dokumentach (materiale źródłowym) można stwierdzić, że przeprowadzona na przełomie lutego i marca 2017 roku impreza, pomimo drobnych różnic w przedstawionym programie zrównoważonego rozwoju, wpisująca się swoimi działaniami w standardowe sposoby organizacji imprez wykorzystujących ISO 20121:2012.

Słowa kluczowe: ISO 20121:2012; Mistrzostwa Świata w Narciarstwie Klasycznym Lahti 2017; narciarstwo klasyczne; zarządzanie imprezami; zarządzanie środowiskowe

Abstract

Nowadays, management outreaches basic standards of an economics activity. In this context, the ISO 20121:2012 standard is a norm of environmental management. The main aim of this paper is comparison methods of FIS Nordic Ski World Championships Lahti 2017 preparing with the International Standardization Organization model. By the research, which was based on published documents (source material), it can say, that February – March 2017 event was organized by ISO 20121:2012 rules (also sustainable development policy), although it can see some minor differents.

Keywords: environmental management; event management; FIS Nordic Ski World Championships Lahti 2017; ISO 20121:2012; nordic skiing

¹ mgr Cezary Białkowski, e-mail: bialkowskicz@gmail.com

1. Wprowadzenie

Współczesne podejście do aspektów ekologicznych funkcjonowania człowieka dość daleko odeszło od swoich pierwotnych paradygmatów. Idea zrównoważonego rozwoju, która nieodłącznie wiąże się z tą problematyką, nie musi być jedynie odnoszona do ideałów, jakie przyświecały H.C. Carlowitzowi czy później T. Malthusowi (Płachciak 2011). Dzisiejsza struktura społeczeństwa i towarzysząca jej gospodarka przejęła również tego rodzaju aspekty swego funkcjonowania społeczno-ekonomicznego. Stan wiedzy u progu XXI-go stulecia pozwolił jednocześnie na rozwinięcie wielu standardów, które opisują złożoność zjawisk, jakie dotyczą zależności człowieka i przyrody. Ich spektrum jest bardzo szerokie: od moralnego wymiaru nawrócenia ekologicznego, jakie znaleźć można na kartach *Laudato si'* (Franciszek 2015), po szczegółowe wytyczne przedstawiające kroki, jakie mają być wdrożone przy implementacji norm jakościowych zarządzania przedsiębiorstwami. Wśród licznych modeli z tego zakresu znajduje się również te, które w kompleksowy sposób traktują zarządzanie wydarzeniami. Zalicza się do nich normę ISO 20121.

Celem opracowania jest wskazanie aspektów wyżej wspomnianego standardu, opracowanego przez Międzynarodową Organizację Standaryzacji, w kontekście organizacji Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym w roku 2017 w fińskim Lahti. Pragnie się zbadać i przedstawić, czy norma ISO 20121 była na tym polu wykorzystana.

2. Przegląd literatury z zakresu zrównoważonego zarządzania imprezami

2.1. Wydarzenia i zarządzanie nimi

Studia nad zagadnieniem wydarzeń posiadają stosunkowo niedługą historię. Pierwsze tego rodzaju opracowania i badania nad ich strukturą datuje się na przełom wieków XX-go i XXI-go. Wymienić tu można prace K. Cieślińskiego (2016) czy zespołu pod kierunkiem A. Grzegorzcyka (2009). Na gruncie *event management* wykorzystuje się doświadczenia innych dyscyplin (szczególnie społecznych). Posiłkując się definicją D. Getza (2007) należy stwierdzić, że wydarzenie (*event*) traktowane jest generalnie w kategoriach zdarzenia, jakie ma miejsce w określonym czasie oraz miejscu. Rozważa się je również w postaci jednostkowego zbioru okoliczności, które je tworzą. Ponadto wskazuje się, że owo wydarzenie wyróżnia się na gruncie podobnych zdarzeń brakiem przypadkowości, wykorzystaniem idei planowania, konkretnym celem oraz odpowiedzialnością, jaka pozostaje na barkach realizującej go jednostki (Kopeć i Sobótka 2015). Podkreśla się również wagę przypisywaną wydarzeniom, opisując je jako coś wyjątkowego i specjalnego (Cieślikowski 2016). W innych kontekstach zauważa się przynależność eventów do kultury oraz stycznością z tzw. sektorem kreatywnym (Kopeć i Sobótka 2015). Dodatkowo obok podstawowych funkcji dotyczących sposobów spędzania wolnego czasu (jego zagospodarowania) obecnie dostrzega się ich rolę w budowaniu silnej marki przez szereg instytucji i podmiotów.

Wspomina się też o rodzajach wydarzeń, wśród których literatura wymienia

(Cieślikowski 2016):

- biznesowe/korporacyjne,
- społecznie zaangażowane/charytatywne,
- targi i wystawy,
- rozrywkowe i rekreacyjne,
- kulturalne,
- obywatelskie,
- marketingowe,
- spotkania i konferencje,
- społeczne oraz związane z trybem życia,
- sportowe.

Zważywszy na pojawienie się w jednej z wyżej przytoczonych definicji wydarzenia aspektów planistycznych oraz budowy ich przemysłu, dostrzec należy jego związku z naukami o zarządzaniu. Dodatkowo wskazuje się, że wydarzenia funkcjonują współcześnie jako odrębne produkty (Cieślikowski 2016), co przekłada się na rosnącą popularność ich koneksji marketingowych. W rozbudowanej strukturze wiedzy ekonomicznej i tej opisującej funkcjonowanie przedsiębiorstw odnaleźć można zarządzanie projektami. Dzięki dyfuzji idei sprawnego i skutecznego organizowania pracy na szersze, aniżeli czysto produkcyjne obszary, już w roku 1999 stwierdzono podobieństwo pomiędzy praktyką zarządzania projektami a metodyką planowania i realizacji takich wydarzeń, jak koncerty czy festiwale (Kopeć i Sobótka 2015). Innym dowodem są treści opracowane przez J. Chlechowicz, D. Lustyk, K. Myszczyżyn oraz A. Grzegorzycy (2009), którzy za pomocą tej metodologii tłumaczyli sposób organizowania wydarzeń. Poprzez kolejne etapy rozwoju podejść kompleksowych dokonano przejścia także na poziom jakościowy i ekologiczny, czego odzwierciedleniem stało się pojawianie kilku koncepcji opisujących metody zarządzania w prezentowanej branży (np. EMBOK, ISO 20121) (Nierzwicki 2006; Kopeć i Sobótka 2015).

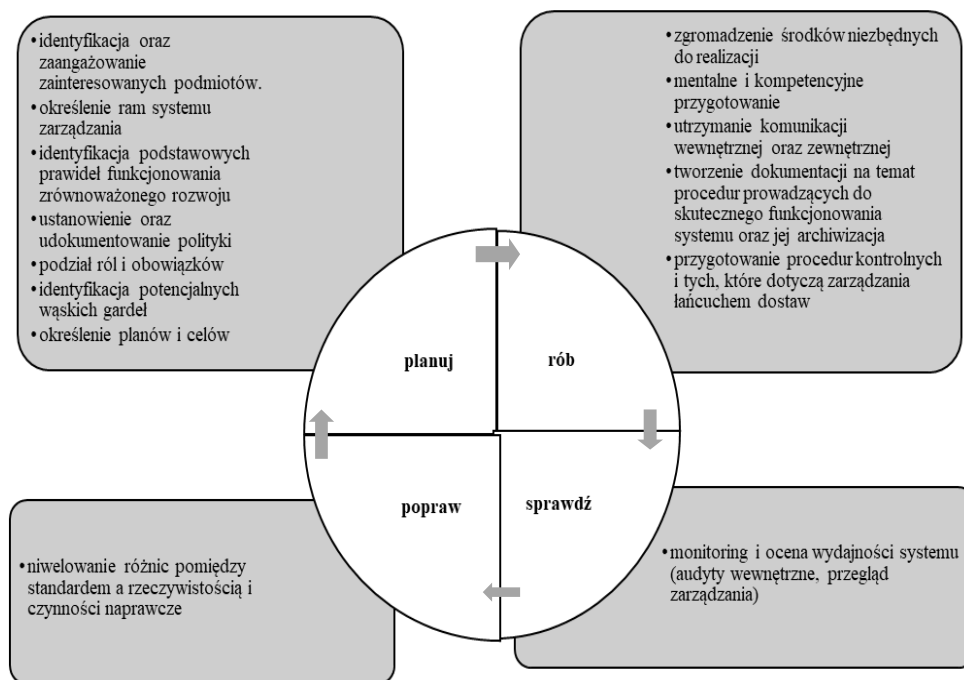
2.2. Norma ISO 20121 a zrównoważone zarządzanie wydarzeniami

Rozwój zrównoważony (*sustainable development*), w dosłownym tłumaczeniu z angielskojęzycznego pierwowzoru, lepiej oddaje jego podstawowy motyw. Zakłada on takie zmiany społeczno-gospodarcze, który pozwalają na realizację ograniczeniu (utrzymaniu) dotychczasowego tempa rozwoju w celu utrzymania możliwości do realizacji tych samych potrzeb przez kolejne generacje. Opisywana idea odnosi się głównie do środowiska naturalnego i wykorzystania zagregowanych w nim zasobów przez obecne pokolenie (Szadzińska 2010). Co za tym idzie, koncepcje zarządzania wydarzeniami, jakie podatne są na współczesne trendy obecne w nauce i praktyce gospodarczej, muszą odpowiadać na rosnącą świadomość ekologiczną społeczeństwa oraz presję instytucji odpowiedzialnych za kształtowanie się relacji człowiek-otoczenie przyrodnicze. Norma ISO 20121 jest propozycją spełniającą powyższe uwarunkowania.

Standard ISO 20121:2012 *Event sustainability management systems – Requirements with guidance for use* jest narzędziem, które odpowiada zapewnieniu

równowagi pomiędzy trzema podstawowymi wymiarami ekorozwoju, tj. społecznym, gospodarczym oraz przyrodniczym. Bierze się pod tam takie cechy jak wykonalność, sprawiedliwość w doborze i wykorzystaniu dóbr oraz poziom akceptowalności proponowanego rozwiązania (Hnatyszak 2015; Sustainable events with ISO 20121 2012).

Wspominana norma jakości w swej treści zawiera wykaz wymagań, jakie tyczą się realizacji wydarzeń, ich planowania, kontroli oraz realizacji. Uzupełniona jest przez przewodnik, dzięki któremu łatwiej jest podmiotom z branży eventowej zrozumieć, a następnie skutecznie implementować sugerowane rozwiązania. Podobnie jak w przypadku kilku innych standardów jakości opracowanych przez Międzynarodową Organizację Standaryzacji, i w tym przypadku opracowano model wykorzystania cyklu Deminga dla wydarzeń (rys. 1.). Stanowi on trzon całej koncepcji.

Rysunek 1. Cykl Deminga w standardzie ISO 20121:2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie O. Hnatyszak, 2015, *Zrównoważone zarządzanie wydarzeniami zgodne z normą ISO 20121* [w:] *Wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju i gospodarki odpadami*, W. Adamczyk (red.), Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, s. 26.

Zakłada się, że przedstawiana propozycja normy jakościowej może być wykorzystywana na każdym etapie funkcjonowania łańcucha dostaw, jaki zidentyfikować można w branży wydarzeń. Stąd rozwiązania w niej zawarte posłużą

nie tylko samym *stricte* organizatorom, ale także poddostawcom, zarządcom obiektów o charakterze hotelowym, gastronomicznym czy sportowym, którzy przynajmniej w niewielkim stopniu wpływają na przeprowadzenie takiej imprezy.

Wdrożenie ISO 20121:2012 powinno przynieść określone efekty. W piśmiennictwie podaje się szereg z nich (Hnatyszak 2015), np.: redukcja kosztów, wzrost efektywności, poprawa skuteczności przedsiębiorstw, zwiększenie prestiżu, korzystniejszy odbiór przez zewnętrznych interesariuszy. Poprawa poziomu satysfakcji z odbytego wydarzenia, wzrost zainteresowania nim samym, poprawa relacji z pracownikami jako odpowiedzialnymi za wdrożenie, poprawa komunikacji. Niemniej obok czysto ekonomicznego i społecznego wymiaru kluczową pozycję pośród funkcji prezentowanego systemu sprawują aspekty proekologiczne. Według normy zaimplementowanie niniejszej propozycji oddziałuje na minimalizację wykorzystania energii lub innych zasobów (m.in. poprzez niwelowanie marnotrawstwa, sprawniejszy przebieg procesów), a to przekłada się np. na zmniejszoną ilość dwutlenku węgla w środowisku. Innym ważnym elementem, jaki towarzyszy ISO 20121:2012 jest odpowiedzialna konsumpcja, co w efekcie daje ograniczenie produkcji odpadów i zmniejszenie kosztów.

Jak zakładają twórcy standardu ISO 20121:2012 istnieje możliwość zaaplikowania proponowanych przezeń rozwiązań na gruncie szeregu wydarzeń – nie tylko o charakterze kulturalnym. Kompleksowość tej formy znajduje odzwierciedlenie również na gruncie imprez sportowych. W dotychczasowym piśmiennictwie trudno znaleźć wielki zasób teksów, które starają się łączyć obie te płaszczyzny. Wyróżnić w tym względzie należy z pewnością opracowanie O. Hnatyszak (2015), które opisuje wykorzystanie norm jakościowych na przykładzie organizacji Igrzysk Olimpijskich w Londynie (2012) czy P. Garasyima i J. Zamojskiego (2014). Tym niemniej inni organizatorzy wydarzeń sportowych współcześnie nie tylko z przesłanek zewnętrznej presji, ale również z przyczyn wizerunkowych starają się spoglądać na skutki dla przyrody, jakie niesie ze sobą zorganizowanie takiej imprezy. Ponadto idea marketingu przez sport również na tym gruncie odgrywa niepoślednią rolę, zważywszy także na wymieniane uprzednio korzyści z zakresu *public relations* lub społecznej odpowiedzialności biznesu.

3. Metodologia

Jednym z przykładów, jaki można wykorzystać w badaniach nad strukturą norm jakości wobec organizacji zawodów sportowych, są Mistrzostwa Świata w Narciarstwie Klasycznym 2017, które odbyły się w Lahti (Finlandia). Wspomniane zawody traktuje się jako obiekt badawczy. Jeśli nie liczyć Zimowych Igrzysk Olimpijskich, które do 1984 roku Międzynarodowa Federacja Narciarska (FIS) traktowała również jako światowy czempionat, wspomniana edycja była już 40. imprezą, w której sportowcy z całego świata rywalizują w kombinacji norweskiej, biegach i skokach narciarskich. Pod względem sportowym największe sukcesy podczas rozgrywanych w dniach 22 lutego – 5 marca zawodach odnosili Niemcy, Norwegowie i Rosjanie, a indywidualnie specjalista kombinacji norweskiej J. Rydzek (4 złote medale) i biegacz narciarski S. Ustiugow (5 krążków, w tym 2 z

najcenniejszego kruszcu). Reprezentacja Polski z fińskich zmagani przywiozła 2 medale, w tym 1 złoty wywalczony przez drużynę skoczków narciarskich (FIS Medals Standing for Nordic World Championships 2017, 2017).

Do przygotowania części empirycznej pracy posłużono się metodą analizy dokumentów i materiałów źródłowych. Skorzystano z treści, które głównie sygnowane były przez organizatorów światowego czempionatu w Lahti w roku 2017 i potraktowano je jako podstawowy zbiór wiarygodnych danych. Posłużono się nimi w celu przeprowadzenia analizy porównawczej.

4. Wyniki

Narciarskie Mistrzostwa Świata rozważać należy także z innego, aniżeli wyłącznie sportowy, poziomu. Organizacja takich zawodów wymaga nie tylko zaangażowania organizatorów (specjalnego komitetu), ale także lokalnej społeczności, jak również licznie przybywających z całego globu kibiców czy turystów. Innym, niemniej ważnym bodźcem stymulującym do jeszcze intensywniejszej pracy nad doskonaleniem jakości wydarzenia, jest fakt, iż klasyczne dyscypliny narciarskie są rozgrywane na świeżym powietrzu, przy wykorzystaniu naturalnych zasobów, jak również nierzadko na obszarze cennym przyrodniczo. Teren wyposażony w zasoby natury odróżniający się wśród otoczenia, posiada wyższą bioróżnorodność, co determinuje odejście od standardowych sposobów gospodarowania na danym obszarze (Dobrzańska 2005) – z pobudek zakorzenionych w sozologii. Kompleks Salpausselkä, gdzie rozgrywano wszystkie 21 konkurencji na opisywanym światowym czempionacie, leżący na paśmie niewysokich wzniesień o identycznej co ów obiekt nazwie, pośród polodowcowego krajobrazu Pojezierza Fińskiego, pozwala na stwierdzenie, że tego rodzaju obszar może być traktowany w kategoriach terenu o wysokich walorach naturalnych. Przekłada się to istotnie na koegzystencję człowieka z przyrodą, a zatem pozwala na myślenie o gospodarowaniu w ekosystemie poprzez idee zgodne ze zrównoważonym rozwojem.

Podstawowe rozwiązania, jakie zaplanowano wdrożyć przy okazji światowego czempionatu w Lahti zawierają się w opublikowanym manifestie (Lahti2017 Sustainability Programme), w którym najważniejsze założenia podzielono na kilka grup (tab. 1).

Tabela 1. Założenia organizacji Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym w roku 2017

Zrównoważony wpływ na środowisko			
transport	gospodarka materiałowa	świadomość ekologiczna	efektywność energetyczna
1. maksymalizacja użyteczności komunikacji publicznej w czasie trwania imprezy; 2. zapewnienie	1. gospodarka odpadami (recykling, odzyskiwanie energii); 2. recykling	1. poprawa świadomości ekologicznej najmłodszych pokoleń; 2. współpraca	1. oszczędność zasobów energetycznych; 2. inwestowanie w energooszczędne materiały i ich

darmowego transportu miejskiego dla wolontariuszy;	zastosowanych materiałów (do ok. 50%); 3. wykorzystanie surowców odnawialnych;	z liderami branży surowców przyjaznych środowisku; 3. współpraca z funduszem Sintra;	efektywne wykorzystanie;
Zrównoważony rozwój społeczny			
1. współpraca z młodzieżą (wolontariat, aktywizacja młodych ludzi);	1. współpraca z placówkami oświatowymi (udostępnienie biletów dla uczniów, przygotowanie ze strony wychowawców);	1. aktywność fizyczna i jej promocja;	1. kooperacja z rządowymi strategiami (wyrównanie szans obywateli, wykorzystanie potencjału społeczeństwa);
Zrównoważony rozwój gospodarczy			
1. profesjonalizacja i komercyjny wymiar imprezy sportowej;	1. oddziaływanie zawodów na lokalną strukturę gospodarczą (zmiany w przychodach);	1. dodatkowe miejsca pracy na czas zawodów oraz po ich zakończeniu;	1. dystrybucja kart wstępu zasilających budżet lokalnych klubów;
Zrównoważony rozwój kultury			
1. wzmocnienie miasta-gospodarza jako ośrodka kulturalnego i sportowego;	1. kooperacja z rodzimym związkiem narciarskim;	1. wzmocnienie kultury fizycznej w Finlandii (współpraca z innymi organizatorami zawodów sportowych);	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Lahti2017 Sustainability Programme*, dok. elektroniczny, www.lahti2017.fi/en/lahti2017-sustainability-programme, dostęp: 25.08.2017.

Zawarta w tabeli 1. propozycja posiada kilka istotnych cech. Pierwszą z nich jest fakt, iż nosi ona znamiona polityki środowiskowej służącej jako narzędzie do tworzenia planów i celów operacyjnych pomocnych przy realizacji założeń zarządzania środowiskowego. Innym aspektem była próba uzyskania przez organizatorów specjalnego certyfikatu środowiskowego *EcoCompass EMS*, który obok spełnienia funkcji społecznej i PR-owskiej, przyczyniał się do uwiarygodnienia zamierzeń dotyczących ekologicznego wymiaru Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym w roku 2017 (EMS Factsheets. EcoCompass). Jak następnie poinformowali organizatorzy, udało się uzyskać owe świadectwo (Lahti2017 Is Awarded an Environmental Certificate, 2017). Uzyskanie certyfikatu przekłada się na realizację tej prostszej, łatwiejszej w implementacji oraz tańszej

wersji standardu ISO 14001 oraz Systemu ek zarządzenia i audytu (EMAS). Ta powstała w roku 2009 w Finlandii inicjatywa charakteryzuje się następującymi kryteriami (EMS Factsheets. EcoCompass):

- zaangażowanie najwyższych szczebli systemu zarządzania,
- przegląd dotychczasowych praktyk ekologicznych i oddziaływania na otoczenie naturalne,
- opracowanie polityki środowiskowej,
- zgodność z nadrzędnymi rozwiązaniami legislacyjnymi,
- ustalenie celów i programu (planu) środowiskowego,
- wydzielenie ze struktury organizacyjnej podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie środowiskowe,
- opracowanie wymagań dotyczących edukacji i świadomości proekologicznej wśród członków organizacji,
- zapewnienie klarownych kanałów komunikacyjnych (zewnętrznych i wewnętrznych) dotyczących zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem,
- sporządzanie i archiwizacja dokumentacji,
- zapewnienie kontroli nad przebiegiem procesów połączonych ze sterowaniem, korektami i ciągłym ich doskonaleniem,
- opracowanie raportu z prac nad wdrażaniem *EcoCompass EMS*.

Warto przy tej okazji zauważyć, że w przedstawionym standardzie kładzie się mniejszy nacisk na kontrolę i audyt. Ponadto kilka z elementów, jakie wcześniej zostały wyróżnione, zostały wcześniej przytoczone w przedstawianym dokumencie *Lahti2017 Sustainability Programme* (FIS And Lahti2017 Took on the Challenge of Sustainable Solutions, 2017; Lahti2017 Leads the Way in Sustainable Sport Event Organizing, 2016; Lahti2017 Sustainability Programme).

Niemniej poza tym, co zostało upublicznione i jakie komunikaty przekazywali władarze, można przyjrzeć się innym operacjom, jakie przed oraz w trakcie zawodów zostały podjęte, a które wpisują się w aspekty środowiskowe i zrównoważonego rozwoju. Pragnie się odnieść do wspomnianych już w *Lahti2017 Sustainability Programme* elementów, np. zastosowania energooszczędnych oraz możliwych do recyklingu materiałów, użycia energii odnawialnej oraz ograniczenia emisji CO₂ do atmosfery poprzez wykorzystanie transportu publicznego jako podstawowego środka transportu. Inną cechą, jaka spajać miała zrównoważone użytkowanie zasobów, była potrzeba efektywności, rozumianej tu jako maksymalizacja stosunku efektów do nakładów. Niemniej jednak fińscy organizatorzy wykazali się na polu przeprowadzenia czempionatu także daleko idącą oryginalnością. W dostępnych internetowych źródłach odnajduje się przykłady oferty, na jaką natknąć się mogli uczestnicy Lahti 2017. Zalicza się do nich pakowaną w pochodzący z recyklingu papierowy materiał Tetra Pak wodę mineralną oraz lampy, w których abażur wykonano z nieużywanych już nart (co połączyło idee prośrodowiskowe z motywem sportowym imprezy) (Lahti2017 Leads the Way in Sustainable Sport Event Organizing, 2016; Win Unique Ski Lamp to Your Home, 2017).

Organizatorzy Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym Lahti 2017 ogłosili swój program dotyczący ekorozwoju, starali się skoncentrować na

realizacji założeń ogólnego standardu, którego świadectwem jest certyfikat *EcoCompass EMS*. Tym niemniej tego typu rozwiązanie jest skierowane do uniwersalnego charakteru organizacji i przebiegu procesów, głównie gospodarczych, podczas gdy podstawowa norma dotycząca zarządzania wydarzeniami ISO 20121:2012 nie jest w tym kontekście wspominana. Powyższe kwestie skłaniają do refleksji nad związkami obu zagadnień.

Porównanie prezentowanej organizacji zawodów sportowych i ISO 20121:2012 należy rozpocząć od przedmiotu. Norma jakościowa jest dedykowana do organizacji wydarzeń z zakresu nie tylko sportu, ale także koncertów, konferencji, jak również podobnych przedsięwzięć wpisujących się w łańcuch dostaw. Tymczasem EMS jest standardem ukształtowanym na podstawie praktyki gospodarczej. Koncentruje się ona na aspektach zarządzania, a zatem nie jest w pełni predestynowana i dostosowana do potrzeb branży eventowej. Pojawia się tu różnica w stosunku do doboru narzędzi, które mają pomagać w zrównoważonym rozwoju także w zakresie wydarzeń.

W przeciwieństwie do powyższego aspektu implementacji proekologicznych rozwiązań, cele ogólne zarówno ISO 20121:2012 oraz realne działania, jakie dostrzec można podczas Lahti 2017, są skoncentrowane na szerszym, niż tylko środowiskowy, wymiarze zrównoważonego rozwoju. Obie propozycje, jakie zostały przedłożone, biorą pod uwagę cele społeczne, kulturowe oraz ekonomiczne. Rozwój zrównoważony nie jest jedynie sposobem na wyhamowanie pewnych trendów czy uwstecznieniem, ale ma za zadanie w sposób zbalansowany ułatwiać funkcjonowanie podmiotów na bardziej równych zasadach. Stąd widoczne u organizatorów światowego czempionatu zaangażowanie młodego pokolenia, nacisk na edukację czy wykorzystanie bardziej ogólnych programów społecznych realizowanych na poziomie całego kraju. W sferze gospodarczej organizatorzy nie nastawiają się na daleko idącą ekspansję, a celują we wzrost lokalnej gospodarki. Wreszcie, na płaszczyźnie sozologicznej zastosowanie proekologicznych, energooszczędnych materiałów czy zagospodarowanie odpadów, które są nieodłącznym elementem przeprowadzenia imprezy w której uczestniczą tysiące kibiców i setki sportowców, pozwalają w sposób znośny dla użytkowników, a zarazem wykonalny, zachować podstawowe zasady dotyczące ochrony środowiska (zachowania stanu relacji na linii człowiek-przyroda).

W zakresie zaplanowanego programu wdrożenia i szczegółowych wytycznych jest stosunków dużo cech wspólnych. Pomimo, że jedynie ISO 20121:2012 jednoznacznie odnosi się do koncepcji Deminga i jego cyklu PDCA, to elementów dotyczących planowania, działania, sprawdzania oraz poprawiania można dostrzec sporo. W zakresie tego pierwszego zarówno organizatorzy Lahti 2017, jak i Międzynarodowa Organizacja Standaryzacji, na wstępie koncentrują się na identyfikacji wpływu na środowisko i dotychczasowych praktyk. Podobnie rzecz się ma z opracowaniem planów i określeniem celów. Trzeba również wspomnieć o spisaniu, akceptacji oraz uświadomieniu wszystkich członków zespołu realizującego co do polityki środowiskowej. W jej obrębie odpowiedzialne podmioty są zgodne co do rozwoju komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej, tworzenia procedur i dokumentów, a także opracowanie i implementacji programu zarządzania środowiskowego. Warto zaznaczyć również pewne różnice, jakie pojawiają się przy

okazji określenia sposobów kontroli i audytu przygotowywanych na poczet kolejnych etapów. W obrębie kontroli zakłada się w obu przedstawianych przypadkach monitoring, a następnie procesy korygujące. Niemniej – w przypadku tego ostatniego – standard EMS nie przywiązuje tak znaczącej wagi do procesów modyfikujących. Na przykładzie Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym w 2017 roku zaniechanie korekt można usprawiedliwić, gdyż impreza ta nie trwała zbyt długo, a obecna od dziesiątek lat, wykorzystywana na poczet zawodów infrastruktura nie wymaga zbyt szerokich udoskonaleń. Pozostałe warunki nakreślone w cyklu Deminga (dotyczące implementacji) zostały przez organizatorów zmagania spełnione.

4. Wnioski

1. Istnieją szczególne narzędzia i normy jakościowe, które opisują dobre praktyki planowania, organizowania oraz kontroli przebiegu wydarzeń. Jednym ze standardów wspomagających zarządzanie w obrębie branży eventowej jest ISO 20121:2012.
2. Na kanwie dotychczasowych doświadczeń naukowych, powstałych w oparciu o porównanie rzeczywistych działań i modelowych rozwiązań z obszaru zrównoważonego zarządzania wydarzeniami, istnieje możliwość zaprezentowania tej tematyki dla imprez sportowych, w tym Mistrzostw Świata w Narciarstwie Klasycznym, które odbyły się w fińskim Lahti w roku 2017.
3. Organizatorzy narciarskiego światowego czempionatu wskazali szereg rozwiązań, jakie starali się wdrożyć w zakresie zrównoważonego zarządzania wydarzeniami. Zalicza się do nich ogłoszenie i realizację założeń *Lahti2017 Sustainability Programme* czy implementację zasad niezbędnych do uzyskania certyfikatu *EcoCompass EMS*. Ponadto już samo miejsce zawodów (Salpausselkä) zdeterminowało odejście od tradycyjnych form gospodarowania i przeprowadzenia narciarskich zmagania w zgodzie z ideą *sustainable development*.
4. W porównaniu zaprezentowanej praktyki z normą ISO 20121:2012 zauważa się wiele płaszczyzn wspólnych, do których zaliczyć należy wykorzystanie trzonu w postaci cyklu Deminga, wykorzystaniu polityki środowiskowej, identyfikacji dotychczasowego stanu środowiska i oddziaływaniu nań, usprawnienie komunikacji, stworzenie planów, określenie celów czy kontrola efektów. Ponadto, zgodnie ze współczesnym rozumieniem zrównoważonego rozwoju, wzięte zostały pod uwagę aspekty społeczne oraz te, które łączą się z rozwojem lokalnej gospodarki.
5. Istnieją także pewne różnice między przedstawianymi sposobami minimalizacji wpływu na środowisko ze strony organizacji narciarskich Mistrzostw Świata w roku 2017 a ISO 20121:2012. Ujawniają się one w ograniczonym udziale audytu oraz w mniejszej wadze kontroli przebiegających procesów.

6. W ogólnym bilansie, Lahti 2017 jako wydarzenie było organizowane z wykorzystaniem obowiązujących obecnie standardów zarządzania środowiskowego, a co za tym idzie – urzeczywistniając założenia zrównoważonego rozwoju – pośrednio wykorzystywało m.in. normę ISO 20121:2012.

Literatura

- Chlechowicz J., Lustyk D., Myszczyzyn K., Grzegorzczak A. (2009), *Event marketing jako nowa forma organizacji procesów komunikacyjnych*, Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia w Warszawie, Warszawa, s. 146 – 149.
- Cieślakowski K. (2016), *Event marketing. Podstawy teoretyczne i rozwiązania praktyczne*, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, Katowice, s. 17, 20 – 23.
- Dobrzańska B. (2005), *Obszary przyrodniczo cenne [w:] Zarządzanie turystyką na obszarach przyrodniczo cennych*, B. Poskrobko (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok, s. 11 – 12.
- EMS Factsheets. EcoCompass, dok. elektroniczny, www.ec.europa.eu/environment/emas/pdf/StepUp/EMAS_BIO_EMFS_EcoCompass_FINAL_Feb.pdf, dostęp: 13.06.2017.
- FIS And Lahti2017 Took on the Challenge of Sustainable Solutions (2017), dok. elektroniczny, www.lahti2017.fi/en/fis-and-lahti2017-took-challenge-sustainable-solutions, dostęp: 25.08.2017.
- FIS Medals Standing for Nordic World Championships 2017 (2017), dok. elektroniczny, www.data.fis-ski.com/lahti2017/medals.html, dostęp: 31.08.2017.
- Franciszek (2015), *Laudato si'*, Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław, s. 185 – 189.
- Garasym P., Zamojski J. (2014), *ISO 20121 – czyli nowy wymiar międzynarodowej normalizacji w obszarze zrównoważonego zarządzania imprezami*, Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomiae. Gospodarka a Rozwój Regionalny, nr 4, s. 295 – 303.
- Getz D. (2007), *Event Studies. Theory, Research And Policy For Planned Events*, Elsevier, Oxford/Burlington, s. 18.
- Hnatyszak O. (2015), *Zrównoważone zarządzanie wydarzeniami zgodne z normą ISO 20121 [w:] Wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju i gospodarki odpadami*, W. Adamczyk (red.), Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 25 – 30.
- Kopce K., Sobótka W. (2015), *Model EMBOK (Event Management Body of Knowledge) jako narzędzie zarządzania wydarzeniami w sektorze kreatywnym*, Kultura i Polityka, nr 17, s. 160 – 165.
- Lahti2017 Is Awarded an Environmental Certificate (2017), dok. elektroniczny, www.lahti2017.fi/en/environmental-certificate, dostęp: 06.09.2017.
- Lahti2017 Leads the Way in Sustainable Sport Event Organizing (2017), dok. elektroniczny, www.lahti2017.fi/en/lahti-2017-leads-way-in-sustainable-sport-event-organizing, dostęp: 25.08.2017.

- Lahti2017 Sustainability Programme*, dok. elektroniczny,
www.lahti2017.fi/en/lahti2017-sustainability-programme, dostęp:
25.08.2017.
- Nierzwicki W. (2006), *Zarządzanie środowiskowe*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa, s. 9 – 11, 42 – 55.
- Płachciak A. (2011), *Geneza idei zrównoważonego rozwoju*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Ekonomia, Wrocław, nr 5 (17), s. 232.
- Sustainable Events with ISO 20121*, 2012, International Standardization Organization, s. 2 – 5.
- Szadziewska A. (2010), *Przejawy realizacji koncepcji rozwoju zrównoważonego w działalności przedsiębiorstw*, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, nr 4/4, s. 158 – 160.
- Win Unique Ski Lamp to Your Home* (2017), dok. elektroniczny,
www.lahti2017.fi/en/win-unique-ski-lamp-to-your-home, dostęp: 25.08.2017.